

AUSTRALIAN WORKERS UNION
1917-1918 6043⁶
West Australia Branch.

Nicholas Proskidis
of _____
is entitled to all the benefits of Membership and the protection of the
Union while loyal to its principles for the year ending Sept. 30, 1912.

Issued at _____
_____ 1912
Issued by _____

MEMBERSHIP TICKET, £1.

Members must renew in the first shed or on the first pay day after the Annual Convention

PAPER SLIP: 6043
WEST AUSTRALIA

WEST AUSTRALIA 6043
Attach Security
WEST AUSTRALIA 6043
Attach Security
WEST AUSTRALIA 6043
Attach Security
WEST AUSTRALIA 6043
Attach Security

3. Εργασία - Οικονομική ζωή

3.1 Ιστορικές παροικίες

Οι δρόμοι του εμπορίου

Στις ιστορικές παροικίες της ελληνικής διασποράς οι Έλληνες ήταν τεχνίτες, υπάλληλοι σε εμπορικές επιχειρήσεις, έμποροι και λόγιοι. Τις κατηγορίες αυτές τις συναντούμε σε όλες τις παροικίες που αναπτύχθηκαν στην Ευρώπη από τον 17ο ως τον 19ο αιώνα. Παρόμοιες είναι και οι κοινωνικές ομάδες στις ελληνικές παροικίες της Αιγύπτου καθώς και σε αυτές της Τουρκίας μετά το 1922. Η μεγάλη δύναμη βέβαια των ελληνικών παροικιών προέρχεται από το εμπόριο.

Τα ελληνικά πλοία κυριαρχούν στα θαλάσσια εμπορικά δίκτυα από τον 18ο αιώνα και μετά.

Οι δρόμοι του εμπορίου

Στη διάρκεια του 18ου αιώνα, ο κύριος όγκος των ελληνικών εμπορευματικών κοινοτήτων (και ο κύριος όγκος του μεταναστευτικού ρεύματος), κατευθύνονταν προς τη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη, ακολουθώντας τους θαλάσσιους και κυρίως τους χερσαίους δρόμους, που συνέδεαν τα κέντρα παραγωγής της Οθωμανικής Ανατολής με τα ευρωπαϊκά κέντρα κατανάλωσης. Η ανάπτυξη των ελληνικών κοινοτήτων απλώνεται στο μήκος των μεγάλων δρόμων προς την Κεντρική Ευρώπη, με σημαντικότερους σταθμούς τις μεγάλες πόλεις, το Βελιγράδι, τη Βουδαπέστη, τη Βιέννη, και τα λιμάνια της Τεργέστης, της Μασσαλίας, της Βενετίας και του Λιβόρνο.

Από το τέλος του 18ου αιώνα, οι μάζες των Ελλήνων μεταναστών αρχίζουν να αλλάζουν προσανατολισμό και να κατευθύνονται πια προς τη μεσημβρινή Ρωσία, στη Ρουμανία, στην Αίγυπτο, στη Μικρά Ασία. Στη μεσημβρινή Ρωσία που μόλις είχε προσαρτηθεί από τους Ρώσους, το ρεύμα των Ελλήνων εμπόρων ενισχύεται από ένα διάταγμα της Μεγάλης Αικατερίνης, που τους προσφέρει σημαντικά προνόμια και φορολογικές απαλλαγές, στο πλαίσιο της προσπάθειας της να επιταχύνει τον εξευρωπαϊσμό αυτών των περιοχών, όπου η ντόπια αστική τάξη ήταν εντελώς ανύπαρκτη. Η Οδησσοός του 1794, αποτελεί ένα μόνο από τους σταθμούς του συνεχούς ρεύματος των Ελλήνων μεταναστών.

Κωνσταντίνος Τσουκαλάς, *Εξάρτηση και Αναπαραγωγή*,
Αθήνα, εκδόσεις Θεμέλιο, 1977, σελ. 283-284.

Ήδη από τις αρχές του 18ου αιώνα, αν όχι και νωρίτερα, τα χερσαία δίκτυα τα είχε πλέον κατακτήσει ο κατακτητικός βαλκάνιος ορθόδοξος έμπορος που ήταν κατά κανόνα ελληνορθόδοξος ή, πάντως μιλούσε και έγραφε ελληνικά(...)

Στο θαλάσσιο εμπόριο οι ελληνορθόδοξοι караβοκύρηδες και εμποροκαπετάνιοι ήταν περισσότεροι και ισχυρότεροι από τους ανταγωνιστές τους άλλων βαλκανικών εθνοτήτων(...)

Οι ελληνορθόδοξοι έμποροι και πλοιοκτήτες που είχαν επικρατήσει στα θαλάσσια δίκτυα ήταν φυσικό να προτιμούν τη συνεργασία με τους ομοδόξους τους των λιμανιών. Να συναλλάσσονται, να συνεργάζονται και να συνεταιρίζονται με ανθρώπους που μιλούσαν την ίδια γλώσσα, που πίστευαν στην ίδια θρησκεία, που είχαν τις ίδιες αξίες και τα ίδια συναλλακτικά ήθη. Με τη σειρά τους, οι ελληνορθόδοξοι έμποροι των λιμανιών είχαν κι αυτοί κάθε λόγο να ευνοούν συστηματικά τη συνεργασία με ελληνορθόδοξους εμπόρους των χερσαίων δικτύων και όχι με αλλόθρησκους και αλλόγλωσσους. Να συνεργάζονται με ανθρώπους που, εκτός από το πλεονέκτημα της κοινής ταυτότητας, είχαν επιπλέον και την υποστήριξη, παντού στα Βαλκάνια, του κλήρου, των ελληνορθόδοξων προεστών και των φαναριωτών αρχόντων.

Γιώργος Δερτιλής, *Ιστορία του Ελληνικού Κράτους*, Β τόμος,
Αθήνα, Βιβλιοπωλείο της Εστίας, 2006, σελ. 772-775.

3.2 Μεταναστευτικές παροικίες

3.2.1. Η προπολεμική περίοδος (τέλη 19ου αιώνα-1950)

ΗΠΑ

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουμε πολλοί Έλληνες έφταναν στην Αμερική στα τέλη του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ου με «εξασφαλισμένη εργασία». Αυτό συνέβαινε και με άλλους μετανάστες από τη Νότια και Νοτιοανατολική Ευρώπη όπως με τους Ιταλούς. Το γεγονός αυτό σήμαινε προσφορά εργασίας στους μετανάστες πριν ξεκινήσουν από τη χώρα τους. Φτάνοντας στις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν υποχρεωμένοι να εργαστούν για κάποιους εργοδότες που τους πρόσφεραν κατοικία, διατροφή και ένα πολύ χαμηλό μισθό. Επρόκειτο για εκμετάλλευση των μεταναστών, πολλές φορές από συμπατριώτες τους μικροεπιχειρηματίες ή μεσίτες. Οι Έλληνες που έφτασαν μ' αυτό τον τρόπο στις Ηνωμένες Πολιτείες δούλευαν στην πλειοψηφία τους σε στιλβωτήρια, αλλά και ως πλανόδιοι πωλητές φρούτων και λαχανικών ή ως εργάτες στις σιδηροδρομικές γραμμές, στα ανθρακωρυχεία και εργοστάσια.

Έλληνες εργάτες στις ΗΠΑ - 1912.

Η εκμετάλλευση των παιδιών

Στην κατάσταση των πλανόδιων πωλητών βρίσκουμε και παιδιά ηλικίας 12 έως 17 ετών. Σύμφωνα με μια έκθεση των αμερικανικών μεταναστευτικών αρχών που δημοσιεύτηκε το 1911.

Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνονται και από μια επιστολή του Γενικού Προξένου της Ελλάδας στο Σικάγο προς τις αμερικανικές μεταναστευτικές αρχές με ημερομηνία 16 Νοεμβρίου 1910. Επιβεβαιώνονται επίσης από μια έκθεση Ελλήνων γιατρών του Σικάγου που υποβλήθηκε προς την Επιτροπή Μεταναστεύσεως των Ηνωμένων Πολιτειών με ημερομηνία 16 Νοεμβρίου 1910.

Συνήθως φίλοι, συγγενείς, συμπατριώτες, ή ακόμη και γονείς υπέγραφαν δήλωση προς τις μεταναστευτικές αρχές ότι θα ανελάμβαναν τη συντήρηση των παιδιών μετά την άφιξή τους από την Ελλάδα. Όμως όπως μας πληροφορεί ο Μπάμπης Μαλαφούρης «μια περίπου εβδομάδα μετά την άφιξή τους, τα παιδιά μετεπιβάζοντο στους 'πάτρονας', είτε από τους ίδιους τους γονείς τους, είτε δι'αλληλογραφίας μέσω τρίτων».

Γύρω στα 1910 οι Έλληνες είχαν εκτοπίσει τους Ιταλούς και όσους άλλους ασχολούνταν με τις επιχειρήσεις των στιλβωτηρίων. Από τη μια άκρη των Ηνωμένων Πολιτειών μέχρι την άλλη σε όλες τις μεγάλες πόλεις οι Έλληνες κυριάρχησαν στις επιχειρήσεις των στιλβωτηρίων λόγω της εκμετάλλευσης της εργασίας των παιδιών.

«Στα παιδιά που ειργάζοντο σε ανεγνωρισμένα ανθοπωλεία, οι εργοδότες παρείχαν υγιεινή κατοικία, καθαρή και επαρκή τροφή και μισθό μεταξύ 50 και 100 δολαρίων το χρόνο, δηλαδή συνθήκες οπωσδήποτε ικανοποιητικές για την εποχή εκείνη και την εργασία τους». Πολύ διαφορετικές ήταν οι συνθήκες υπό τις οποίες ζούσαν τα παιδιά που εργάζοντο για λογαριασμό των 'πατρώνων' τους, και πωλούσαν στους δρόμους ζαχαρωτά, φρούτα και λαχανικά. Έμεναν σε βρωμερά και ανθυγιεινά δωμάτια, συχνά στα ίδια κτίρια όπου ήταν και οι σταύλοι των αλόγων που έσυραν τα καροτσάκια τους. Τα κτίρια αυτά είχαν δύο, τρία, ή τέσσερα δωμάτια, ένα από τα οποία χρησίμευε ως μαγειριό. Ο αερισμός των δωματίων ήταν ελλιπής, τα κρεβάτια σχεδόν πάντοτε δεν είχαν ούτε σεντόνια, ούτε μαξιλαροθήκες και συχνά ούτε και μαξιλάρια. Τον χειμώνα εσκεπάζοντο με χονδρές μάλλινες κουβέρτες, που τις είχαν φέρει μαζί τους από την Ελλάδα. Σπανιότατα άνοιγαν τη νύχτα τα παράθυρα και ακόμη πιο σπάνια έπλεναν τις κουβέρτες των κρεβατιών τους, με αποτέλεσμα να είναι αποπνικτική και δύσοσμη η ατμόσφαιρα των δωματίων τους, όπου αναλόγως του διαθέσιμου χώρου, υπήρχαν από ένα μέχρι τρία κρεβάτια σε καθένα από τα οποία κοιμώντο δύο, τρεις και κάποτε τέσσαρες μαζί. Όλα τα φρούτα και λαχανικά που έμεναν απούλητα από την περιοδεία της ημέρας τα στοιβαζαν τη νύχτα στο μαγειριό και στις κρεβατοκάμαρές τους. Το πρωί τα παιδιά έτρωγαν ψωμί ξερό, βουτηγμένο σε μαύρο καφέ. Τις περισσότερες φορές έμεναν νησικά όλη την ημέρα και έτρωγαν μόνο όταν επέστρεφαν το βράδυ στα δωμάτιά τους(...) Το πρωί ξυπνούσαν μεταξύ τις 5 και 6 και πιο νωρίς, όταν επρόκειτο να πάνε στην αγορά λαχανικών για να ψωνίσουν εμπόρευμα. Αφού έκαναν όλη την ημέρα την περιοδεία τους, επέστρεφαν στα δωμάτιά τους μεταξύ τις 4 και 7 το απόγευμα. Τότε ετοιμάζαν το βραδυνό τους φαγητό, που ουσιαστικά ήταν και το μοναδικό τους φαγητό της ημέρας. Τρεις ή τέσσερες φορές την εβδομάδα έτρωγαν κρέας σιφάδο με φασόλια ή πατάτες και τις άλλες βραδιές δεν μαγείρευαν τίποτε, αλλά περνούσαν με τυρί, ελιές και ψωμί(...) Εκεί όμως που περισσότερο το σύστημα εκμισθώσεως νεαρών μεταναστών με συμβόλαιο από την Ελλάδα είχε οδυνηρές συνέπειες για την υγεία των νεοφερμένων ήταν στις εργασίες σιλιβωτηρίων. Τα παιδιά όχι μόνον έμεναν σε ανήλια δωμάτια, αλλά επίσης ειργάζοντο όλην την ημέρα σε κλειστό χώρο... Για να μη κρυολογήσουν τη νύχτα έκλειαν όλα τα παράθυρα των δωματίων στα οποία κοιμούνται και σαν να μη έφθανε αυτό εσκέπαζαν τα κεφάλια τους με τις κουβέρτες τους. Σε μερικά δωμάτια ήταν αραδιασμένα το ένα πλάϊ στο άλλο δύο ή τρία κρεβάτια, στα οποία έπεφταν από τρία ή τέσσερα παιδιά. Σε άλλα δωμάτια δεν υπήρχαν κρεβάτια και τα παιδιά κοιμούνται στο πάτωμα. Τα σιλιβωτήρια άνοιγαν μεταξύ τις 6 και 6.30 το πρωί. Συνεπώς τα παιδιά ήταν υποχρεωμένα να σηκωθούν στις 5 ή και 5.30 και σε μεγάλες πόλεις, όπου η κατοικία τους ήταν σε μεγάλη απόσταση από το κέντρο, ξυπνούσαν στις 4.30. Πάντοτε έμεναν στην εργασία τους από το πρωί μέχρι τις 9.30 ή 10 τη νύχτα, εκτός από τις μικρές πόλεις, όπου τα σιλιβωτήρια έκλειναν στις 8 ή 8.30 μ.μ. Μετά το κλείσιμο των σιλιβωτηρίων, έμεναν για να σφουγγαρίσουν τα πατώματα, να καθαρίσουν τα μάρμαρα και να ξεσκονίσουν τις καρέκλες. Και αφού τελείωναν όλες αυτές τις εργασίες, δηλαδή αργά τη νύχτα, έφευγαν για τα δωμάτιά τους, όπου θα έπρεπε να ετοιμάσουν το φαγητό τους.»

Μπάμπης Μαλαφούρης, Έλληνες της Αμερικής 1528-1948,
Νέα Υόρκη 1948, σελίδες 117-119.

Η εκμετάλλευση των γυναικών

Στην προπολεμική περίοδο χιλιάδες γυναίκες πήγαιναν στις υπερπόντιες παροικίες της διασποράς επιλεγμένες νέες για άντρες που δεν είχαν συναντήσει ποτέ. Εκεί υποχρεώνονταν να δουλέψουν σκληρά για να δημιουργήσουν οικογένεια σ' ένα περιβάλλον ξένο και πολλές φορές αφιλόξενο. Υπήρχε όμως και μία άλλη κατηγορία γυναικών που πήγαιναν επίσης στις υπερπόντιες παροικίες της διασποράς, επιλεγμένες από ειδικά γραφεία, για να εργαστούν ως οικιακοί βοηθοί σε πλούσια σπίτια Ελλήνων, αλλά πολλές φορές και μη Ελλήνων.

Το φαινόμενο αυτό της αποστολής οικιακών βοηθών συνεχίστηκε και τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια στην περίοδο κυρίως μεταξύ 1950-1960. Οι περισσότερες και από αυτές τις γυναίκες, είτε στις ΗΠΑ, είτε στον Καναδά, έζησαν κάτω από δύσκολες, αν όχι άθλιες συνθήκες. Όποιες είχαν υπογράψει συμβόλαια πριν ξεκινήσουν για το μακρινό υπερατλαντικό ταξίδι, έπρεπε για χρόνια να εργάζονται στο ίδιο σπίτι. Έπρεπε εξάλλου να ξεφλήσουν και το εισιτήριό τους που συνήθως είχε πληρωθεί από τον εργοδότη τους. Ήταν η εποχή που οι κοπέλες αυτές δεν μπορούσαν να παντρευτούν στην Ελλάδα αφού επικρατούσε τότε ο θεσμός της προίκας.

Έφευγαν από τον τόπο τους νεαρές κοπέλες και μετά από χρόνια στον ξένο τόπο κατάφερναν, τουλάχιστον οι περισσότερες, να δημιουργήσουν δική τους οικογένεια.

Εργασία στο εργοστάσιο της Φορντ στην πόλη Γκεντ της επαρχίας Λιμβούργου Βελγίου.

Στις σιδηροδρομικές γραμμές και στα ανθρακωρυχεία

Στις αρχές του 20ου αιώνα πολλοί από τους Έλληνες που έφταναν στις Ηνωμένες Πολιτείες ως μετανάστες εργάζονταν στις σιδηροδρομικές γραμμές, στα ανθρακωρυχεία, στα εργοστάσια και στα μεταλλεία. Η εκμετάλλευσή τους ήταν άγρια. Πριν φύγουν από την Ελλάδα υποθήκευαν τα κτήματά τους και οι ίδιοι αλλά και συγγενείς τους στους μελλοντικούς εργοδότες ή στους πράκτορες τους για να τους πληρώσουν το εισιτήριο. Στην Αμερική πλήρωναν το εισιτήριο αυτό σύμφωνα με τα συμβόλαια που έχουν σωθεί, δύο, τρεις ή και τέσσερις φορές την αξία του. Επιπλέον πλήρωναν και υπέρογκους τόκους. Οι πράκτορες των εργοδοτών ήταν συνήθως Έλληνες που ασκούσαν και χρέη διερμηνέων. Οι μεταναστευτικές αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών όταν είχαν επαρκείς πληροφορίες για την ύπαρξη τέτοιων συμβολαίων εκμετάλλευσης, εμπόδιζαν την είσοδο των Ελλήνων στην Αμερική.

Αν και στην αρχή οι Έλληνες εργάτες δεν είχαν εργατική συνείδηση αφού προέρχονταν από αγροτικές περιοχές και χρησιμοποιήθηκαν μάλιστα ως απεργοσπάστες, αργότερα έγιναν μέλη των συνδικάτων και μερικοί μάλιστα ηγήθηκαν των απεργιακών αγώνων.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της απεργίας στα ανθρακωρυχεία του Κολοράδο το 1902, το 1903 και το 1904. Το 1913 η κατάσταση στα ανθρακωρυχεία έφτασε στο απροχώρητο. Το Σεπτέμβριο της χρονιάς αυτής κηρύχθηκε απεργία με τη συμμετοχή εργατών πολλών εθνικοτήτων. Στην απεργία αυτή οι Έλληνες εργάτες έπαιξαν πρωτεύοντα ρόλο με επικεφαλής τον Λούις Τίκας το πραγματικό όνομα του οποίου ήταν Ηλίας Σπαντιδάκης και καταγόταν από τη Λούτρα Ρεθύμνου.

Εργάτες που έφτιαχναν σιδηροδρομικό δίκτυο στην Αμερική.

Λούης Τίκας

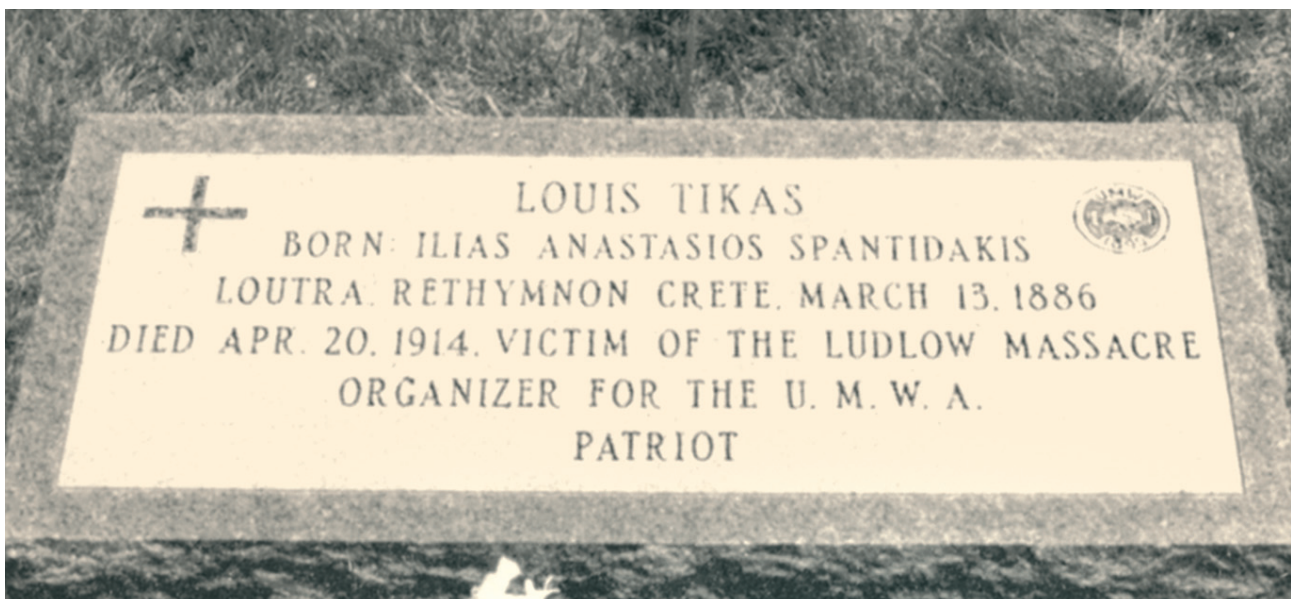
Όπως μας πληροφορεί ο Ζήσης Παπανικόλας στο βιβλίο του «Αμοιρολόιτος. Ο Λούης Τίκας και η Σφαγή του Λαντλόου», ο Λούης Τίκας κατέθεσε την 1η Απριλίου 1910 στο περιφερειακό Δικαστήριο του Ντένβερ αίτηση για πολιτογράφηση στην οποία υπάρχουν και βιογραφικά στοιχεία του. Στην αίτηση αναφέρεται μεταξύ άλλων: «Εγώ ο Λούης Τίκας ετών είκοσι τεσσάρων, επάγγελμα έμπορος, δηλώνω ενόρκως ότι... γεννήθηκα οκτώ μίλια δυτικά του Ρεθύμνου Κρήτης την δεκάτη τρίτη Μαρτίου, το έτος Κυρίου 1886· τώρα κατοικώ στην Μάρκετ Στριτ, αρ. 1746, Ντένβερ Κολοράντο... και προτίθεμαι καλή τη πίστη να αναγνωριστώ πολίτης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και να γίνω εφεξής μόνιμος κάτοικος. Με τη βοήθεια του κυρίου» (Ζ. Παπανικόλας: Αμοιρολόιτος, Εκδόσεις Καράρτι 2002, σελ. 50).

Το Πάσχα του 1914 η αμερικανική εθνοφρουρά επιτέθηκε εναντίον των απεργών στον καταυλισμό του Λαντλόου και πολλοί έχασαν τη ζωή τους. Ανάμεσά τους και αρκετοί Έλληνες με επικεφαλής τον Λούη Τίκα.

Αμερικανικές εφημερίδες της εποχής αναφέρθηκαν στη θυσία του Τίκα που θεωρήθηκε, όπως γράφει ο Μπάμπης Μαλαφούρης στο βιβλίο του, σύμβολο θυσίας του εργατικού κινήματος της Αμερικής.

Ο Λούης Τίκας πριν φύγει για την Αμερική το 1906.

Η επιτύμβια στήλη του Λούη Τίκα.

ΔΥΟ ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Ελληνοαμερικανοί που συντάρραξαν την Αμερική

Του ΦΟΙΒΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

Στα τέλη του 19ου - αρχές του 20ού αιώνα, οι Έλληνες ζούσαν πολύ φτωχικά και αναζητούσαν διεξόδους. Πολλοί αποφάσισαν να μεταναστεύσουν, να αναζητήσουν μια καινούργια ζωή, στην ανάγκη αλλάζοντας και το όνομά τους. Τότε το ταξίδι για τη μακρινή Αμερική και το Φαρ Ουέστ έμοιαζε με μια πορεία προς το Φεγγάρι χωρίς γυρισμό.

Κάποτε, συνομιλώντας μ' έναν γερο-Έλληνα ράφτη στο Παρίσι, μου διηγήθηκε πως από τη Χάρβη είχε βρεθεί στην Αμερική, μ' ένα σαράφι που έκανε τότε 40 ημέρες για να φτάσει στο λιμάνι της Νέας Υόρκης, λίγα χρόνια πριν από τον Μεγάλο Πόλεμο.

Αλλά τότε, στις αρχές του 20ού αιώνα, όταν ο Ηλίας Σπαντιδάσης έφτασε με το σαράφι στη Νέα Υόρκη, έπρεπε να κάνει ακόμα ένα μακρινό ταξίδι για το Κολοράντο, στο Φαρ Ουέστ. Εκεί όπου υπήρχαν δουλειές για τους Έλληνες στα ανθρακωρυχεία της περιοχής.

Εκεί, με το αίμα τους οι μετανάστες, στις υπόγειες σπηλιές των ορυχείων, «έχτιζαν» τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ο Ηλίας Σπαντιδάσης από τη Λούρα του Ρεθίνου αλλαξε το όνομά του, έγινε ο Λούις Τίνας, ασχολήθηκε με τον συνδικαλισμό και έγινε ένας μύθος του εργατικού κινήματος της Αμερικής, καθώς έπεσε νεκρός από τις σφαίρες της Εθνοφυλακής στο Κολοράντο.

Οι περιπέτειες του θρυλικού Τίνας έγιναν τραγούδι στο Κολοράντο και δεν είναι λίγοι στην Αμερική, ιδιαίτερα στην Εργατική Ομοσπονδία Ανθρακωρύχων, που μιλούν γι' αυτόν και τιμούν τη μνήμη του ακόμα και σήμερα.

Αλλά δεν ήταν ο μόνος Έλληνας που έγραψε ιστορία στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Οι ανήσυχτοι και φτωχοί μετανάστες από την Ελλάδα κοιλούσαν μαζί τους κοινωνικές ιδέες ή ένα πνεύμα αντίστασης στην εκμετάλλευση και την αδικία.

Ένας άλλος Έλληνας που έγραψε ιστορία στη Νέα Υόρκη την περίοδο του αμερικανικού οικονομικού κρησ ήταν ο Στιβ Κατόβις. Το πραγματικό του όνομα ήταν Σταύρος Κουτόβας, από την Κερύθρα της Θεσσαλίας.

Από μικρός στα καράβια, ο Κουτόβας είχε γνωρίσει τη σκληρή δουλειά. Στην Αμερική περιπλανήθηκε σε διάφορες περιοχές της χώρας, αλλάζε

πολλά επαγγέλματα, για να καταπατάξει τελικά στη Νέα Υόρκη ως ναυτεργάτης συνδικαλιστής με το παρατσούκλι ο «Κόκκινος Στιβ». Μέχρι που έπεσε νεκρός από

τις σφαίρες ενός αστυνομικού, ηρώμενος μιας μεγάλης απεργίας.

Όπως έγραψε ολος ο νεοορλεζέζικος Τύπος, λίγες φορές είχε παρατηρηθεί τόσο μεγάλη παρονοία κόσμου όπως στη διάρκεια της κηδείας του Κουτόβια.

Είναι αλήθεια ότι προσεγγίζοντας τις άγνωστες ιστορίες των Ελληνοαμερικανών του εργατικού κινήματος, αφουγκραζόμεστε μια άλλη Αμερική, που «ζούφτηζε» επιμελώς στη σιωπή για τη λησμονιά.

Όπως οι παλαιοντολόγοι ξεθάβουν τα λείψανα προϊστορικών ζώων και μας αποκαλύπτουν έναν άλλο κόσμο, έτσι και η προσέγγιση της ιστορίας κάποιων Ελληνοαμερικανών, στις εργατικές συνοικίες, φέρνει στην επιφάνεια μια άλλη, άγνωστη Αμερική.

Πιάει στους γνωστούς Ελληνοαμερικανούς που υπηρέτησαν πιστά το αμερικανικό κατεστημένο, όπως π.χ. ο Σπύρος Αργενού ή ο Τομ Καραμεινής, ανακαλύπτουμε και κάποιους άλλους άγνωστους, που οραματιζόνταν μια άλλη, διαφορετική Αμερική.

**Δύο ανήσυχοι
Έλληνες μετανάστες
που πήγαν στις ΗΠΑ
κουβαλώντας
ένα πνεύμα αντίστασης
στην κοινωνική αδικία
και έγιναν σύμβολα**

Δύο άγνωστες ιστορίες

Ελληνοαμερικανοί που συντάραξαν την Αμερική

Του Φοίβου Οικονομίδα

Στα τέλη του 19ου - αρχές του 20ού αιώνα, οι Έλληνες ζούσαν πολύ φτωχικά και αναζητούσαν διεξόδους. Πολλοί αποφάσισαν να μεταναστεύσουν, να αναζητήσουν μια καινούργια ζωή, στην ανάγκη αλλάζοντας και το όνομά τους. Τότε το ταξίδι για τη μακρινή Αμερική και το Φαρ Ουέστ έμοιαζε με μια πορεία προς το Φεγγάρι χωρίς γυρισμό.

Κάποτε, συνομιλώντας μ' έναν γέρο-Έλληνα ράφτη στο Παρίσι, μου διηγήθηκε πώς από τη Χάβρη είχε βρεθεί στην Αμερική, μ' ένα καράβι που έκανε τότε 40 ημέρες για να φτάσει στο λιμάνι της Νέας Υόρκης, λίγα χρόνια πριν από τον Μεγάλο Πόλεμο.

Αλλά τότε, στις αρχές του 20ού αιώνα, όταν ο Ηλίας Σπαντιδάκης έφτασε με το καράβι στη Νέα Υόρκη, έπρεπε να κάνει ακόμα ένα μακρινό ταξίδι για το Κολοράντο, στο Φαρ Ουέστ. Εκεί όπου υπήρχαν για τους Έλληνες τα ανθρακωρυχεία της περιοχής.

Εκεί, με το αίμα τους οι μετανάστες, στις υπόγειες στοές των ορυχείων, «έχτιζαν» τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο Ηλίας Σπαντιδάκης από τη Λούτρα του Ρεθύμνου άλλαξε το όνομά του, έγινε ο Λούις Τίκας, ασχολήθηκε με τον συνδικαλισμό και έγινε ένας μύθος του εργατικού κινήματος της Αμερικής, καθώς έπεσε νεκρός από τις σφαίρες της Εθνοφρουράς στο Κολοράντο.

Οι περιπέτειες του θρυλικού Τίκας έγιναν τραγούδι στο Κολοράντο και δεν είναι λίγοι στην Αμερική, ιδιαίτερα στην Εργατική Ομοσπονδία Ανθρακωρύχων, που μιλούν γι' αυτόν και τιμούν τη μνήμη του ακόμα και σήμερα.

Αλλά δεν ήταν ο μόνος Έλληνας που έγραψε ιστορία στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Οι ανήσυχτοι και φτωχοί μετανάστες από την Ελλάδα κουβαλούσαν μαζί τους κοινωνικές ιδέες κι ένα πνεύμα αντίστασης στην εκμετάλλευση και την αδικία.

Ένας άλλος Έλληνας που έγραψε ιστορία στη Νέα Υόρκη την περίοδο του αμερικανικού οικονομικού κραχ ήταν ο Κατόβις. Το πραγματικό του όνομα ήταν Σταύρος Κουτόβας, από την Καρίτσα της Θεσσαλίας.

Από μικρός στα καράβια, ο Κουτόβις είχε γνωρίσει τη σκληρή δουλειά. Στην Αμερική περιπλανήθηκε σε διάφορες περιοχές της χώρας, άλλαξε πολλά επαγγέλματα, για να κατασταλάξει τελικά στη Νέα Υόρκη ως ναυτεργάτης- συνδικαλιστής με το παρατσούκλι ο «Κόκκινος Στῆβ». Μέχρι που έπεσε νεκρός από τις σφαίρες ενός αστυνομικού, ηγούμενος μιας μεγάλης απεργίας. Όπως έγραψε όλος ο νεοϋορκέζικος Τύπος λίγες φορές είχε παρατηρηθεί τόσο μεγάλη παρουσία κόσμου όπως στη διάρκεια της κηδείας του Κουτόβα.

Είναι αλήθεια ότι προσεγγίζοντας τις άγνωστες ιστορίες των Ελληνοαμερικανών του εργατικού κινήματος, αφουγκραζόμαστε μια άλλη Αμερική, που «κρύφτηκε» επιμελώς στη σιωπή και τη λησμονιά. Όπως οι παλαιοτολόγοι ξεθάβουν τα λείψανα προϊστορικών ζώων και μας αποκαλύπτουν έναν άλλο κόσμο, έτσι και η προσέγγιση της ιστορίας κάποιων Ελληνοαμερικανών, στις εργατικές συνοικίες, φέρνει στην επιφάνεια μια άλλη, άγνωστη Αμερική.

Πλάι στους γνωστούς Ελληνοαμερικανούς που υπηρέτησαν πιστά το αμερικανικό κατεστημένο, όπως π.χ. ο Άγκνιου ή ο Τομ Καραμεσίνης, ανακαλύπτουμε και κάποιους άλλους άγνωστους, που οραματιζόνταν μια άλλη, διαφορετική Αμερική.

Οι πρώτες ελληνικές επιχειρήσεις

Παρά τις δύσκολες συνθήκες κάτω από τις οποίες ζούσαν, σταδιακά οι Έλληνες άρχισαν να δημιουργούν μικρές επιχειρήσεις. Επρόκειτο κυρίως για εστιατόρια και καταστήματα τροφίμων. Υπήρχαν φυσικά και τα γνωστά στιλβωτήρια στα οποία οι Έλληνες κυριαρχούσαν ήδη στις αρχές του 20ου αιώνα.

Αργότερα προχώρησαν στη βιομηχανία τσιγάρων, στις βιομηχανίες και το εμπόριο ζαχαρωτών και σε βιομηχανίες τροφίμων. Ασχολήθηκαν επίσης με το εισαγωγικό εμπόριο. Εισήγαγαν ελληνικά προϊόντα όπως τυριά, λάδι, ελιές, σύκα και άλλα είδη. Στη συνέχεια, όταν αυτό επετράπηκε, άρχισε και η εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών.

Άλλοι τομείς επιχειρήσεων με τους οποίους ασχολήθηκαν οι Έλληνες, ήταν η εκμετάλλευση πετρελαιοπηγών και οι τραπεζικές εργασίες. Κάποιοι Έλληνες ίδρυσαν μικρές τράπεζες σε διάφορα μέρη των ΗΠΑ ενώ και κάποιες ελληνικές τράπεζες όπως η Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως και η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας ίδρυσαν υποκαταστήματα στη Νέα Υόρκη. Ένας άλλος τομέας με τον οποίον ασχολήθηκαν οι Έλληνες ήταν η βιομηχανία των καπνών. Υπήρχαν βιομήχανοι που παρήγαγαν τσιγάρα και οι καπνέμποροι που τα εμπορεύονταν. Καπνά για την παραγωγή τσιγάρων εισάγονταν και από την Ελλάδα.

Οι Έλληνες διακρίθηκαν επίσης στον τομέα των γουναρικών. Ήταν κυρίως βιομήχανοι και χρησιμοποιούσαν στις βιομηχανίες τους Έλληνες τεχνίτες, ενώ μερικοί καταγίνονταν και με το λιανικό εμπόριο των γουναρικών. Άλλοι επιδόθηκαν επίσης σε επιχειρήσεις ξενοδοχείων.

Άλλοι τομείς της οικονομίας με τους οποίους καταπιάστηκαν οι Έλληνες ήταν αυτοί των πλυντηρίων, των ψυχαγωγικών κέντρων, των εμπορικών καταστημάτων, της αλιείας, της υποδηματοποιίας, κ.λπ.

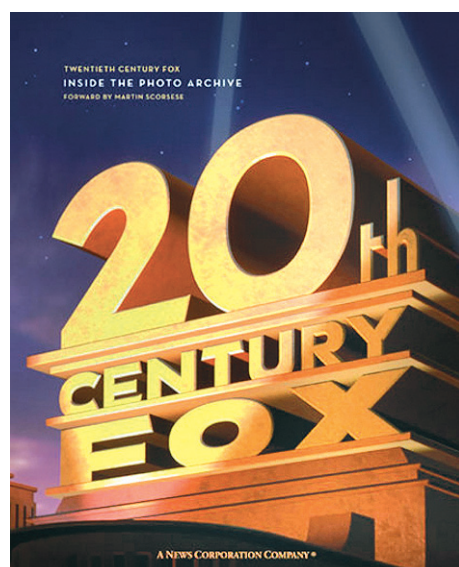
Οι Έλληνες από τις αρχές του 20ου αιώνα άρχισαν να αναπτύσσουν τις επιχειρήσεις των κινηματοθεάτρων. Γνωστοί επιχειρηματίες στον τομέα αυτό είναι οι αδελφοί Σκούρα. Πρόκειται για τους Σπύρο και Κωνσταντίνο Σκούρα ιδιοκτήτες της μεγάλης εταιρείας Twentieth Century-Fox Film Corporation. Εκτός από την εκμετάλλευση των αιθουσών θεάτρου και κινηματογράφου κάποιοι Έλληνες προχώρησαν και στην παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών.

Ελληνική επιχείρηση στην Αμερική.

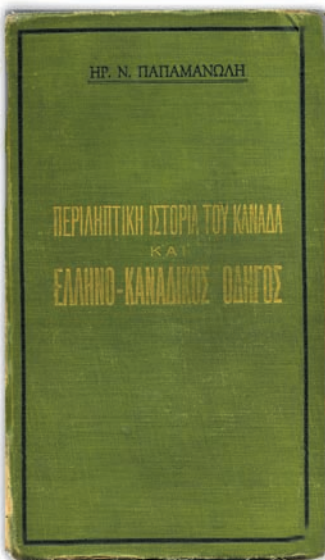
Ελληνική επιχείρηση στην Αμερική.

Καναδάς

Στον Καναδά οι πρώτοι Έλληνες μετανάστες στα τέλη του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ου αιώνα εργάστηκαν σκληρά σε περιθωριακά επαγγέλματα όπως πλανόδιοι μικροπωλητές τροφίμων και λουλουδιών, μανάβηδες και εργάτες σε εστιατόρια και ζαχαροπλαστεία. Μερικοί δούλευαν επίσης ως φορτοεκφορτωτές στα λιμάνια, στις σιδηροδρομικές γραμμές και σε κάποιες περιοχές όπως το Βανκούβερ ήταν ψαράδες. Κάποιοι δούλευαν επίσης σε σιλωβωτήρια που επεκτάθηκαν στον Καναδά από Έλληνες των ΗΠΑ. Από νωρίς φαίνεται πως κάποιοι Έλληνες πέτυχαν να δημιουργήσουν μικροεπιχειρήσεις, όπως εστιατόρια, ζαχαροπλαστεία και μπακάλικα στα οποία χρησιμοποιούσαν συμπατριώτες τους ως εργατικό δυναμικό.

Από το 1920 αναφέρονται Έλληνες ιδιοκτήτες αιθουσών θεάτρων και κινηματογράφων, ξενοδοχείων, σιλωβωτηρίων, εμπορικών καταστημάτων και βιοτεχνιών γουναρικών. Αυτό που προκαλεί έκπληξη για την περίοδο αυτή είναι η ιδιοκτησία από Έλληνες πολλών θεατρικών αιθουσών στην πόλη του Μόντρεαλ. Δίπλα στη μάζα των εργατών και στην ομάδα των μικροεπιχειρηματιών υπάρχουν και οι ελεύθεροι επαγγελματίες. Είναι οι γιατροί, οι δικηγόροι, οι λογιστές, οι εκπαιδευτικοί κ.λπ. Κάποιοι από αυτούς ήταν ήδη πτυχιούχοι ελληνικών ή ξένων πανεπιστημίων όταν έφτασαν στον Καναδά ενώ άλλοι σπούδασαν σε καναδικά πανεπιστήμια.

Φωτογραφίες από τον Ελληνοκαναδικό Οδηγό του Ηρακλή Παπαμανώλη που κυκλοφόρησε το 1922 στο Μόντρεαλ και δείχνει τις δραστηριότητες των Ελλήνων σ' όλο τον Καναδά.

WATT & GODOY

Εμποροι χονδρικής πωλήσεως όλων των ειδών γροσσαριζής.

ΕΙΣΑΓΩΓΕΙΣ

Πλουσία παρακαταθήκη όλων των γροσσαριζών προϊόντων Έγχρωμων και Ξένων.

Ζητήσατε καυλόγους τιμών και ποιτήτων.

1482 - 1488 ST. LAWRENCE BLVD. MONTREAL, CAN.
Telephone S. L. 1373

**ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ
"Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ"**

218 ST. LAWRENCE AVENUE MONTREAL, CANADA
Telephone Plateau 1704

Ήρουν από Έπιταξίας
Ήσοσήμε και Διευθενται
ΜΙΧΑΗΛ ΘΩΜΑΣ ex Μανουβρίας
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΙΚΟΔΕΣΚΟ, ex Ρουμανίας

Ο κ. Micolesco ήμλει την Έλλησκήν καλλιτερον από Έλλαρα

Εάν θέλητε να δοσαμίσητε Τουρωζαήν ζουζίναν, εάν θέλητε να σύσασηθητε τελεως, και εάν θέλητε να λάθητε πλήρες ανάλλαγμα του ζουζιματός σας, έπασηθητε το άνωτέρο Έστιατόριον.